KENNISGEVING.

De Zondagschool boekjes met klastlijstjes zullen voor Kerstmis verzonden worden aan de verschillende personen welke besteld hebben. Wegens het beperkt aantal dat gedrukt is, moeten de aanvragen zo spoedig moglik aan Ds. Jac. v. Belkum, Heidelberg, gedaan worden.

GEBOORTE BERICHT.

Op Zondag 5 December werden wij verblijd door de geboorte van een Zoon. Moeder en kind voorspoedig en welvarend.

Ds. en Mevr. L. E. BRANDT.
Pastorie, Johannesburg,
12? Juta Straat.

VERSLAG VAN DE ALG. KASSIER OVER DE MAAND OKTOBER 1915.

Inkomsten.

Saldo...		£362 6 0
Alg. Fonds. Bijdragen:		
Gem. Marico (1914)...	4 10 0	
Gem. Marico (1915)...	1 7 10	
Gem. Middelburg	3 0	
		6 0 10
Almanakken:		
Gem. Marico...		5 2 3
Theol. School:		
Gem. Zwartruggens ter uitbetaling		1 0 0
Weduwfonds. Bijdragen:		
Gem. Zwartruggens	3 11 9	
Gem. Marico (1914)	20 2 2	
Gem. Marico (1915)	6 16 2	
Gem. Middelburg	3 17 8	
Gem. Middelburg (Roossenekal)...	1 7 0	
		35 14 9
Interest:		
F. G. P. Peters	7 10 0	
J. Mc. Roe...	6 2 6	
		13 12 6
Predikants Bijdragen:		
Rek. F. S. du Toit		109 0 0
		£532 16 4

Uitgaven.

Alg. Fonds:	
Bankkosten	8 0
Saldo	£532 8 4
	£532 16 4

L. E. BRANDT,
Voorz. Fin. Commissie.

H. J. TH. W. ROORDA,
Alg. Kassier.

DE HERVORMER

MAANDBLAD

gewijd aan de belangen van de NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK in Zuid-Afrika.

Onder Redactie van Ds. J. van Belkum, Ds. L. E. Brandt en Ds. J. J. Prinsloo.

Uitgegeven door
A. H. KOOMANS & H. DE GRAAF, Potchefstroom.
Officiëel gedeelte onder Redactie van den Scriba der Algemeene Kerkvergadering.

Alle stukken voor het officieele gedeelte moeten vóór den 1en van elken maand gezonden worden aan Ds. J. VAN BELKUM, Jacobsstraat, Heidelberg, Transvaal.

Inteekening- en Administratiegelden te zenden aan den Heer A. H. KOOMANS, Bus 123, Potchefstroom.

7de JAARGANG :-: No. 80. :-: 15 Januarie, 1916.

OFFICIEEL GEDEELTE.

LIJST VAN AGENTEN.

Heidelberg: Ds. Jac. van Belkum, Jacobstraat Heidelberg.
Johannesburg: Ds. L. E. Brandt, 123 Jutastraat, Johannesburg.
Krugersdorp: De heer D. Möller, Burgershoop.
Zoutpansberg: Ds. P. van Drimmelen, Pietersburg.
Wolmaransstad: De heer A. van Aarde, Van Aardtsdam, Bloemhof.
Bethal: Ds. J. J. Prinsloo, Bus 81, Bethal.
Lichtenburg: De heer C. J. Engelbrecht, Bosbult, P.K. Rostrataville.
Zwartruggens: De heer G. J. van Jaarsveld, Witbank, P.K. Kosters.
Zeerust: De heer A. J. Joubert, Driefontein, P.K. Wonderfontein.
Standerton: De heer W. J. Engelbrecht, Witbank, P.K. B.B.Spruit, Standerton.

De Scriba van de Algemene Kerkvergadering heeft de eer mits deze bekend te maken, dat ene gewone Algemene Kerkvergadering, D.V., zal gehouden worden op de 2de Mei 1916 te Pretoria, aanvangende v.m. 10 uur precies in de Konsistorie der Kerk (Kerk en Du Toit Straat).

De heer S. P. Engelbrecht heeft in December 1915 met goed gevolg in Utrecht zijn eerste deel van het Kandidaat eksamen in de Theologie gemaakt.

Een droevig verlies heeft hij echter op 6 Januarie geleden, door het overlijden zijner geliefde moeder, die o zo gaarne gewenst had, haar zoon nog eenmaal op de kansel te zien en het Evangelie horen verkondigen. Maar de Heere weet wat goed is.

Wij bieden de heer Engelbrecht en zijne familie in Afrika, de betuiging onzer sympathie. Trooste hen de Heer zelf.

De nieuwe Kerk te Heilbron (O.V.S.), zal, zo de Heere wil, ingewijd worden op Zaterdag 4 Februarie a.s. bij gelegenheid van het Nachtmaal aldaar.

Het Nachtmaal te Standerton zal, zo de Heere wil, gevierd worden op 22 en 23 Januarie 1916. Ds. J. J. Prinsloo hoopt ook tegenwoordig te zijn.

Nachtmaal te Trichardtsfontein op Zaterdag en Zondag 29 en 30 Januarie 1916.

Ds. M. J. Goddefroy is wegens ziekte naar het Zeestrand. Moge de Heere hem daar herstelling en kracht geven.

Het Nachtmaal te Middelburg (Transvaal) zal door Ds. J. H. Greyvensteyn in de plaats van Ds. Goddefroy, op 29 en 30 Januarie 1916 gehouden worden.

Ds. H. C. M. Fourie, een paar dagen voor Kerstmis uit de gevangenis ontslagen, is weer thuis en heeft zijn dienstwerk in de gemeente hervat op Zondag 9 Januarie 1916, 's avonds 7.30 met een predikatie over het ,,verdeelde koninkrijk" Matth. 12:23. Wij wensen hem en zijn huis en zijne gemeente geluk en hopen, dat er nu een nieuwe tijd voor Erasmus aanbreke.

(Volgende maal plaatsen we een volledig verslag naar we hopen).

FONDS VOOR BEHOEFTIGE STUDENTEN.

Met innige dank erkennen wij de volgende giften en bijdragen:

Mevr. P. Dreyer, Zoutpansberg (gekollekteerd) ...	£10	0	0
Gemeente Erasmus (gekollekteerd bij de gemeente vergadering.) ...	3	6	3

8 Januarie 1916:

De heer M. J. Prinsloo, Witfontein,
distrikt Pretoria... ... ... 1 0 0

Wij zijn zeer dankbaar voor deze bijdragen. Een volledig verslag van wat wij in 1915 ontvingen, zullen we in Februarie, D.V., publiceren, ook hopen we aan allen die bijdroegen een verslag te zenden.

Aangezien de aanvragen vermeerderen, hopen wij, dat onze oude vrienden ons blijven steunen en er nieuwe bijkomen.

De Heere bewege de harten.

JAC. VAN BELKUM.
L. E. BRANDT.

ALMANAKKEN 1916.

Voor Kerstfeest zijn de Almanakken voor 1916 verzonden, zodat allen die ze willen kopen, ze nu kunnen hebben. We hebben meer laten drukken dan verleden jaar en kunnen nog aan vele aanvragen voldoen.

Met de prentjes, 12 in getal, ziet de Almanak er zeer aantrekkelik uit, en is van historiese waarde. De Redaktie hoopt het volgende jaar nog meer historie te geven en ook de opgaven vollediger te maken.

De Almanak kost 9d. per stuk en is op aanvrage, tegen 10d. (desnoods in postzegels) voor iedereen te krijgen, postvrij.

Ds. Jac. van Belkum, Jacobstraat Heidelberg; de heer N. J. Roorda, Bus 4444, Johannesburg en bij alle leeraars of ouderlingen der Kerk.

Ook de heer A. H. Koomans, te Potchefstroom, de heer J. L. van Schaik, Pretoria en de heer J. H. de Bussy, Johannesburg, kunnen ze leveren.

ZONDAGSCHOOL BOEKJES.

Deze boekjes voor 't jaar 1916, zijn tussen Kerstmis en Nieuwjaar verzonden. Er is nog een klein getal over, dat we ook gaarne zouden verkopen.

Ze kosten 1/6 per tien, 15/ per honderd.

Betaald hebben :

Br. C. C. A. Labuschagne, P.K. Vlakdrift	£2	2	0
M. S. Nortje, P.K. Brakkloof...		1	3
M. J. Nortje, P.K. Bank		1	6

De ondergetekende zal blij zijn spoedig ook de andere betalingen te ontvangen. Hij wil de drukker liefst niet doen wachten.

JAC. VAN BELKUM.

NACHTMAAL TE HEIDELBERG.

Ouder gewoonte werd met het Kerstfeest weer hier het Nachtmaal gevierd. De opkomst was niet groot, we konden dan ook geen gemeentevergadering houden. Onze leeraar nam alleen alle diensten waar, wat in deze warme dagen wel wat vermoeiend was. Maar natuurlik gaat geen leeraar in deze feestdagen gaarne van huis.

Wij gevoelen allen, dat er nog altijd een verkoeling en verslapping is in 't geestelik leven en hopen en verwachten dat met een nieuw jaar vrede en dan ook nieuw geestelik leven moge komen. 't Is duidelik, dat er van deze Nachtmaals-viering niet veel kan worden gezegd of geschreven. Onze bede is : ,,de Heer zegene ook deze gelegenheid, gegeven tot bevestiging en uitbreiding van zijn kerk.

KRUGERSDORP.—Onze feestelikheden begonnen reeds op Vrijdagavond 24 December, omdat de leeraar en de Zondagschool onderwijzers(essen) in het schoolgebouw te Burgershoop met de kinderen van onze Kerk, die over de 100 telden, met enige belangstellende ouders, vergaderde, onder het zinnebeeld van een kerstboom, werden enige toepasselike liederen gezongen, en aanspraken, en recitaties gehouden en verversingen en Zondagschool prijzen in de vorm van tekstkaartjes, uitgedeeld tot vergenoeging van alle tegenwoordigen, die zeker een goede indruk op de Zondagschool zal nalaten.

Op Zaterdagmorgen 25 December werd een boeiende Kerstpreek geleverd door de leeraar over Luk. 2 : Het Kindeke in de Tempel en Simeon nam hetzelve in zijne armen, en Loofde God.

Des middags, ter voorbereiding, trad Ds. Van Vuuren voor de gemeente op en sprak naar aanleiding van vers 30—32 en deed ons verstaan hoe dat Kindeke een licht voor alle volkeren, ontstoken, tot sieraad, is. Bij die gelegenheid werd ook een Ouderling en Diaken bevestigd. Na afloop werd Kerkeraadsvergadering gehouden. Zondagmorgen werd het Heilig Avondmaal gevierd. Onze leeraar, die alleen was, nam zijn tekst uit Joh. 3 : 16. Treffend, dat de Heer de wereld alzo lief had, dat wij Hem zullen liefhebben. Omtrent 60 namen deel aan 't Nachtmaal den dood des Heeren verkondigend.

Desnamiddags werden wij erop gewezen, dat wij de Heer onze God moeten liefhebben met geheel ons hart en ziel en verstand en met alle kracht. Er werden ook zes kinderen gedoopt.

Met de avonddienst over de woorden uit Handelingen 26 : 19 : Daarom, o Koning, ben ik dat Hemels gezicht niet ongehoorzaam geweest. En wij ons ook vast voornemende die te gehoorzamen, liepen de diensten ten einde; verkwikt, en opnieuw met Hem in aanraking gekomen, gingen wij uiteen om Hem tot onze leidsman te nemen.

Nog een kort woord : De Kerkeraad heeft beslo-

ten om door de handtekening der gemeente te doen besluiten of het Avondmaal in de toekomst op Kerstgelegenheid, of in Januarie zal gevierd worden. In het oog houdende, dat er in 1914 slechts 7 Kerkeraadsleden tegenwoordig waren en slechts 25 leden uit de bijna 600, aan de tafel des Heeren aanzaten, en in 1915 slechts 11 Kerkeraadsleden uit 25 en slechts 60 leden aanzaten, is het zeker niet ongepast, dat wij er op zullen wijzen, dat de gemeente toch toezie, als zij hunne stemmen op 25 December uitbrengen, dat hunne plaatsen dan ook niet op die dag ledig gevonden worden. Moge de Heer ons leiden op Zijn weg, en ons leren ons te onderwerpen aan de keuze der meerderheid.

D. M.

OOST-RAND.—Bij de Nachtmaalsviering op 11 en 12 December te Germiston, hadden wij gezegende dagen.

Aangezien deze diensten samenvielen met de maandelikse diensten van de Gereformeerde Kerk, moesten wij onze toevlucht nemen tot het spoorweggebouw, maar dit heeft niets afgenomen van de zegen, die God ons geschonken heeft. De diensten werden alle waargenomen door onze konsulent, Ds. Brandt, van Johannesburg.

De gemeente heeft besloten, als wij grond kunnen krijgen, te proberen een eigen kerk te bouwen, omdat wij wel heel dankbaar zijn voor de hulp ontvangen van de Gereformeerde Kerk, maar toch liever ons eigen gebouw willen hebben.

VEREENIGING.—Bijna was er een grote teleurstelling geweest toen de gemeente op 18 December bijeenkam op ons eigen kerkplein te Vereeniging, want iedereen kon dadelik zien, dat de kerk niet klaar was. De kontrakter had zijn plannen niet goed gemaakt en was zelf teleurgesteld door de spoorweg administratie.

Na een konferentie van de Kerkeraad en Bouwkommissie met de architekt en de kontrakter, werd besloten, toch de kerk in te wijden en alle diensten in de kerk te houden, terwijl nog tijd gegeven werd tot 31 Januarie om alles gereed te maken.

Ds. Brandt hield op Zaterdagmorgen de inwijdingsrede, omdat Ds. C. W. du Toit, die daartoe uitgenodigd was, niet kon komen.

Ds. Van Belkum hield de Voorbereidingsdienst, maar moest ongelukkig nog die middag vertrekken om voor Zondag op Heidelberg te zijn.

In de gemeentevergadering werd gekollekteerd voor de schuld, waarbij ongeveer 50 beesten en 70 schapen beloofd werden.

Verder werd besloten bij het volgende Nachtmaal op 11 en 12 Maart a.s. een grote Bazaar te houden met veevendutie.

Ds. Strijdom was overgekomen om te helpen met de diensten op Zondag.

Na een verklaring van Ds. Brandt over zijn houding in verband met de politiek, gedurende de laatste maanden, werd besloten, hem te vragen aan te blijven als konsulent van de gemeente.

Hoewel de kerk nog niet gereed was en de bouwstoffen bij sommige gemeenteleden bezwaar oplevérden, kon toch reeds gezien worden, dat het een biezonder mooi gebouw zal zijn als alles klaar is.

JOHANNESBURG.—Verscheidene Kerkeraads en gemeenteleden hadden voorspeld, dat het een mislukking zou zijn, op 1 en 2 Januarie Nachtmaal te houden, maar gelukkig is deze voorspelling niet uitgekomen.

Wij hadden een oudejaarsavond dienst, die op 31 December om 11 uur 's avonds begon en ons in de kerk hield tot na middernacht, zodat wij het oude en het nieuwe jaar vierden in Gods huis. De opkomst was lang niet zo groot als velen verwacht hadden.

Zaterdagavond was de voorbereidingsdienst niet te slecht bezocht, maar Zondag waren al de diensten goed bijgewoond.

Ds. Van Belkum was overgekomen om op Zondagmiddag de kinderen te dopen en zo zag de gemeente haar eigen leeraar naast zijn vrouw voor de kansel om hun zoontje te laten dopen.

Wij hebben dit jaar voor het eerst de week der gebeden door de Evangeliese Alliantie georganiseerd in onze kerk gehouden, en daarvoor elke avond Maandag 3 tot Zaterdag 8 Januarie dienst gehad. De diensten werden goed bijgewoond, en de zegen zal ook zeker niet uitblijven. Reeds Zondagavond 9 Januarie was het merkbaar, dat er meer mensen in de kerk waren. Laat ons hopen, dat de belangstelling het gehele jaar door mag toenemen.

WATERBERG.—Ofschoon de opkomst niet zo groot was als in Oktober, was er toch een groot aantal wagens en tenten op het Kerkplein te Nijlstroom op 8 en 9 Januarie. Er was ook tegelijk Nachtmaal van de Verenigde kerk en in beide werd een nieuwe herder en leeraar ingezegend.

Ds. v. Drimmelen, die nu kon bevestigd worden als Predikant van de combinatie Zoutpansberg en Waterberg aanvaardde zijn bediening door een intree rede op Zaterdagavond, nadat hij 's middags door Ds. Brandt in zijn ambt was ingeleid.

Op Zondag namen de twee predikanten de diensten samen waar. Er was grote belangstelling en blijdschap, en dankbaarheid aan God voor de eens-

gezindheid en liefde, die onder de gemeente heerste.

Er was geen aanneming, maar er werd een vrij groot getal kinderen gedoopt.

De Kerkeraad heeft dadelik plannen gemaakt voor diensten en huisbezoek in de verafgelegen buitenwijken van de gemeente en verwacht van de jonge leeraar, die sterk en gewillig is, dat hij veel zal kunnen doen om de gemeente op te bouwen in het geloof en tot bloei te brengen.

KERKVIERING TE ERASMUS OP 8 en 9 JANUARIE 1916.

Vrijdag zag men reeds van alle kanten reien wagens aankomen en als men bekend is met de Gemeente kon men al dadelik zien, dat het niet een al te gewone Kerkviering zou zijn. Een ieder wist dan ook, dat de Algemene Kommissie bij deze viering zou zijn, om uitspraak of voorlichting te doen in de zaak van Ds. H. C. M. Fourie, die ruim een jaar uit de Gemeente afwezig was, zoals wel bekend, omdat Z.Eerw. in de tronk was.

Vrijdagmiddag om 4 uur hield de Alg. Kommissie haar vergadering en besloot :

De Kommissie der Algemene Kerkvergadering, zitting houdende te Erasmus, op 7 Januarie 1916, om te beraadslagen over de toestand der gemeente, veroorzaakt door de afwezigheid van Ds. H. C. M. Fourie, gedurende een lange tijd en onenigheid der gemeente.

Heeft overeenkomstig de aanbevelingen der Konferentie op 5 Mei besloten als volgt :

dat Ds. H. C. M. Fourie niet door enige kerkelike vergadering is ontslagen als predikant, noch zelf zijn bedanking heeft ingediend en dus leeraar is en blijft;

dat Ds. H. C. M. Fourie nu de vergadering der Kommissie verklaard heeft, 1e. dat hij de Gemeente heeft verlaten zonder kennisgeving aan of toestemming van de Kerkeraad, menende dat zijn afwezigheid slechts van zeer korte duur zou zijn;

2e. dat hij erkent tegen de Kerkewet te hebben gehandeld;

3e. dat hij zou betreuren als de politiek in de kerk werd ingebracht en dat hij verklaart heeft geen haat of toorn te hebben tegen enig lid der gemeente.

De Kerkeraad met de gemeente te adviseren :

(a) wat er in het verleden gebeurd is te vergeven en te vergeten en dus met Ds. Fourie als herder en leeraar samen te werken tot de opbouw der gemeente en tot haar bloei;

(b) te bedenken, dat Ds. Fourie niet gedacht heeft zolang afwezig te blijven en niet bedoeld heeft ontrouw aan de gemeente te worden.

Met betrekking tot het salaris is de Kommissie van oordeel, dat van 't ogenblik, dat door Ds. Fourie de gemeente verlaten is, tot 1 Januarie 1916, geen aanspraak op salaris door hem kan gemaakt worden, ook terwijl omdat door de gemeente vrijwillig in het onderhoud van zijn huisgezin is voorzien gedurende die afwezigheid. De Kommissie beschouwt dit als een afgedane zaak.

Aangezien de Kommissie vernomen heeft, dat er bij sommigen enig gevoel is tegen Ds. H. C. M. Fourie, is zij van oordeel, dat de beste weg zou zijn hem gelegenheid te geven zich in de boezem der gemeente uit te spreken en hem daarvoor op Zondagavond de dienst te doen houden.

Dit besluit werd op voorstel van Brs. J. M. Roets —P. Buckle met algemene stemmen aangenomen door de Kerkeraad Vrijdagavond. De Kerkeraad bevestigde deze eenstemmigheid door dadelik na het besluit aangenomen was, te zingen Ps. 133 vs. 1.

Zaterdagavond werd het besluit ook aangenomen door de Gemeente met 5 tegenstemmen.

De voorbereidingsdienst Zaterdagmiddag werd waargenomen door Ds. Jac. van Belkum. Ook preekte Z.Eerw. Zondagmorgen. De tafels werden bediend door Ds. v. Belkum en Ds. Du Toit.

De dankdienst Zondagmiddag werd gehouden door Ds. Du Toit.

Zondagavond sprak Ds. H. C. M. Fourie zich uit in de gemeente, en doopte 28 kinderen die niet Zondagmiddag gedoopt werden, en op verlof van de Kerkeraad en verlangen van de ouders door Z.Eerw. wensten gedoopt te worden. In 't geheel werden 54 kinderen gedoopt. De Kerk was steeds propvol. Gerekend kan dus worden op een 1200 mensen. Behalve de karren waren er 182 wagens op 't plein.

Moge de Gemeente nu zo eensgezind worden als zij opgekomen is—in alles.

NIET-OFFICIEEL GEDEELTE.

ABRAHAMS GELOOF.

Lezen : Genesis 22 : 1—9.
Te zingen : Psalm 138 : 4.
Gez. 58 : 1, 7.
Gez. 67 : 1, 5.

Aandachtige Toehoorder, vóór ons ligt een van de meest pathétiese, de meest roerende geschiedenissen van het Oude Testament. Ik wil u aandacht vragen, niet voor het eigenlike thema van deze geschiedenis—Izaks offerande—doch voor een beschouwing van „Abrahams geloof", zoals dit geloof hier aan het licht treedt; en naar aanleiding van verzen 1, 5, 8 en 13 (Genesis 22) u achtereenvolgend wijzen op : hoe dat geloof *beproefd, verzocht,*

gelouterd werd; dan, hoe *kinderlik-vertrouwend* dat geloof was; voorts de *triomf* van dat geloof; om dan eindelik nog even te onderzoeken naar de *grote les,* die voor Abraham en Izak te leren viel uit die énige ondervinding van hun leven......

In het jaar 2028 v. C. (voor Christus) wandelden twee mannen op weg van Berdéba naar Jeruzalem —een grijsaard en een jongeling, de laatste beladen met een dracht hout op de schouders voor de verwachte offerande. De grijsaard was een fors gebouwde man, eerwaardig en gebiedend in voorkomen, indrukwekkend als een vorst, met de staf —de onafscheidbare metgezel van de wandelaar in 't Oosten—in de hand, in los overkleed, met lange, witte baard; doch de uitdrukking van die scherp getekende gelaatstrekken, met groot, half gebogen neus, was uiterst ernstig, het hoofd was gebogen, en donkere schaduwen van zorg pakten saam op het voorhoofd, hoewel een straal van geloof en onwrikbaar Godsvertrouwen scherp en opflitsend uit de donkere ogen lichtte. Soms werden de wenkbrauwen strak saamgetrokken, en de donkere, scherpblikkende ogen werden gesloten — hij wandelde voort en zocht een onzichtbare Hand aan te grijpen, want hij was als ziende de Onzienlike!

Nog nooit was zijn reuzengeloof zo zwaar beproefd, verzocht als in deze dagen.

Op Gods roepstem en bevel had hij alles verlaten in Ur, aan gene zijde van de Euphrates—de grote rivier—en was hij gegaan op een onbekende weg, zoekende het land, dat God hem wijzen zou. Jaren lang had hij gewacht op de belofte van een zoon, en nimmer twijfelde hij aan Gods trouw, *maar nu was het donker,* o, zo donker voor hem! Nu was zijn geloof in de smeltkroes, en als hij die jongeling naast zich aanschouwde, dragende gewillig maar onbewust het hout van zijn eigen offervuur, dan kwam er een traan in die oude ogen, en een zwaard ging door zijn ziel.

Maar dat geloof was toch, ten spijte van alles, kinderlik-vertrouwend: zijn hemelse Vader zou zorgen. God zou 't voorzien. Toen de jongeling in kinderlike lust tot vragen, en nieuwsgierigheid, zeide: ,,Vader, zie het hout, het mes, en het vuur, maar waar is het lam?'' toen sprak dit geloof zich uit, beslist, overtuigend, niet maar al dubbelzinnig antwoord om het kind tevreden te stellen, doch als uitgemaakte zaak, waarop alle verdere kommentaar overbodig was: ,,Mijn zoon, God zelf zal zich een lam ten brandoffer voorzien''.—Ja, Hij zal het doen—Jehovah-Jireh! (Merk hier op, ter loops, dat van dit woord ,,voorzien'' uit dit vers, de uitdrukking ,,voorzienigheid'' afkomstig is!)

,,De Heer zou voorzien''—daaraan twijfelde Abraham geen ogenblik. Reeds in vers 5 gezegd aan de dienstknechten die achtergelaten werden: ,,als *wij* aangeboden zullen hebben, dan zullen *wij* wederkeren.''

Hoe zou God voorzien? Dat wist hij niet, maar al moest zijn zoon ook gedood en verbrand worden, dit stond bij hem vast: Zijn God was machtig hem uit de doden weer op te wekken. En dit was hem een bewijs van de trouw van die God, want zelfs die zoon was vrucht der belofte, en een levend wonderwerk Gods.

En zie nu de triomf van dit geloof. Toen hij op Moria was gekomen, de plaats waar de Heer zou voorzien, —Jehova-Jireh—liet hij klippen bij elkaar brengen, en weldra was het altaar gebouwd en hout er op gelegd, en toen Izak nog rondkeek of het offerdier niet kwam, dat zijn vader wellicht door een of ander knecht ergens vandaan had besteld, greep hem zijn vader met die forse, sterke handen, legde hem op het altaar, en bond hem vast. En Izak versch.ikt zag hij op naar zijn vader en grote tranen vulden zijn ogen, maar hij, die zijn hele leven lang onrecht zou lijden, doch altijd als de minste geduldig zwijgen zou, zodat hij geworden is, de grote type van de zwijgende Christus voor zijn beschuldigers, hij klaagde misschien een enkel ogenblik: ,,O, mijn vader, ben ik dan het lam des Heren?''—om dan voor eeuwig te zwijgen—alleen de dikke tranen rolden zwaar en heet over de ruwe handen van Abraham. En als die oude geloofheld opkeek, en de blik zag van zijn zoon, die zich als offerlam reeds ten dode had gewijd; die zich met gelatenheid reeds overgegeven had aan de slachting van het opgeheven mes, dan dreigde dat heldenhart in de vaderboezem ook te breken. Dan komt een gezwel op in de keel, het wordt dof voor die anders scherp-ziende ogen, en de reus des geloofs wordt heus verpletterd onder de last van *zulke* beproeving! Mijn God, is ooit een mensenkind zo zwaar beproefd, verzocht geworden?

Laat alle vaders, die iets gevoelen voor hun kinderen, de rook, die in hun ogen opstijgt, wegvegen, bij het lezen van deze geschiedenis — of is het schande een mannentraan bij zoveel leed te wenen?

Doch Abrahams geloof triomfeerde. De hand omklemde het mes vaster, het staal flikkerde een ogenblik, en het volgende ogenblik zou Izak in zijn bloed badend gezien hebben, maar God verlamde die hand, en de Engel des Heren sprak: ,,Abraham strek uw hand niet uit aan de jongeling, want nu weet ik, dat gij Godvrezend zijt en mij uw eniggeborene niet hebt onthouden.''

Abraham zag om en hoorde een ram in de struiken, en was maar te gereed om die, als bij een ruiling met zijn zoon, te offeren. En nu ontving hij opnieuw Gods belofte van toekomende zegen.

Het was de feesture van zijn leven—de triomf van zijn geloof!

En ik denk, met eerbied gezegd, dat God, de eeuwige vader van alle vlees en geest, op die dag, bij die gebeurtenis, opnieuw in zijn besluit gesterkt werd, om ook eenmaal, in de volheid der tijden, zijn enig geboren zoon te geven, als een offerande op een kleine heuvel, niet ver van deze Moria, het eeuwig Golgotha ! Ja, gesterkt, het plan opnieuw beraamd, want deze daad van Abraham was goddelik, opwekkende de heilige mededinging, van die God, die alleen in bittere, nuchtere waarheid doen kan, wat Abraham slechts in gelijkenis deed, slachtende zijn eigen dierbaar kind op Hoofdscheelplaats, tot een offer en rantsoen voor een stervende, verloren gaande wereld !

Maar Geliefden, niet alleen is Abraham's geloof beproefd, *ook uw en mijn geloof is dageliks in de smeltkroes.* Er komen dagen, wanneer het voor 't geloof nacht is, al Gods beloften achter een wolk van verzoeking en beproeving verdwijnend. Het is duister om onze ziel, de zonde drukt ons neer, en de vertroosting des Heeren schijnt verre te blijven; en ook wij met gebogen hoofd gaan op de weg van Bersiba naar Moria. En nog sterker : *Zulke dagen komen voor in de geschiedenis van volkeren,* zulke dagen zijn dikwels over ons volk gekomen. Zelfs nu nog leven wij in de schaduw van deze dreigende gestalten—waar is de weg? Waar is de hand, die ons anders leidde? Waar de beloften, die wij ons zelf toeeigenden als *onze* volksbeloften? O, ons hart is somtijds doorwond, als we gedenken, aan de jarene en eeuwen van lijden voor ons volk—aan die smeltkroes, zeven maal beter dan de oven van Sadrach, Mezach, en Abednego.

Ons arm volk kwam uit de smeltkroes uit Europa, uit het verterend vuur der vervolging. Een gedeelte kwam met Van Riebeek, een ander gedeelte kwam later. Doch dit nieuw land was hun geen paradijs van ongestoord genot. Vele waren de moeilikheden, groot was de beproeving. Het jaar van Van Riebeeks komst regende het onbarmhartig en die kleine houten hutjes, waarin de kolonisten woonden, konden geen schuilplaats bieden, alles was nat, en krankheid en dood de gevolgen. Vele plagen en teleurstellingen hun deel de eerste jaren. Eindelik kwamen de Hugenoten, zo arm en hulpbehoevend mensen die dikwels landerijen en rijkdommen in Frankrijk vaarwel hebben gezegd. waren o zo arm en hulpbehoevend. En vele jaren lang was de strijd tegen honger en armoede. Dan kwamen de verdrukkingen tegen de ambtenaren van de Oost-Indiese Compagnie, de Kaffer-oorlogen en Boesman rooftochten, de bittere haat en vervolging der Engelsen. Eindelik gingen zij de wildernis in, waar vroeger alleen de jachter misschien heeft getreden, ging nu de man met vrouw en kind, overgegeven aan de genade van God en de barmhartigheid van de woestijn.

Moord en oorlog en ellende; engelse vervolging en verdrukking, Runderpest, en allerlei ziekten onder mens en dier, zodat ganse distrikten uitsterven, en plaatsen zonder bewoners overbleven—zodat kralen leeg stonden, de witte beenderen van het vee blekende langs de weg. Dan kwam de laatste grote oorlog tussen Boer en Brit, en de vervolging, en uitroeiing, die toen het oogmerk was van een machtige natie—de witte koncentratie-kampen, wit, als symbool van het witte doodskleeds, dat zovele duizenden dekken zou. En wie vertelt het verhaal van kleine doodskissies, die dageliks de wijd opengetrapte weg naar 't Kerkhof bewandelden? En wie beschrijft het akelig stervensgeluid, dat uit de grote „sterftent" opsteeg dageliks, en elke nacht, elke nacht!......

O, die kleine handjes, de toekomstloten van een volk, die uit de vlak gedolven graffies, wit en hemelwijzend, als 't monument te Bloemfontein, steeds voor mij ogen, in nachtelike beelden, in dijen verschijnen !

Diep waren de wateren, zwart de nacht van beproeving! En menig hard *kan niet vergeven* en blijft steeds door de jaren fluisteren : „Het bloed der vrouw, dat afgemaaide levens van kleine kindertjes, dit alles roept gedurig, als Abels bloed, van de aardbodem—*de Afrikaner mag niet vergeten,* doch moet het schrijven in een gedenkboek, totdat ook eenmaal albions ure van bezoeking slaat." Maar die als Abraham gaan op de weg van Berséba naar Moria, gebogen in de beproeving, op de roepstem Gods, die zoeken in alle gebeurtenissen, niet alleen van eigen leven, maar ook van eigen volk, en de wereld, Gods vinger te zien—de leiding des Heren door de Schelfzee, langs Mara en Meriba, en die bergen diep in hun harten, omkranst met cyprestakkies, de herinnering van hun geliefde doden, van die kleine kinderhandjes, die uit de graven opwaarts wijzen, als het monument van Bloemfontein ! *Ja, ook zij vergeten nooit,* doch zij noemen het alleen in het gebed in de binnenkamer, en zij bidden om de vrede van Zuid-Afrika, dat Boer en Brit nu toch eenmaal alhier in vrede mogen leven : dat er ook eenmaal een groter Zuid-Afrika, met een machtige natie, sterk in de eenheid *van Afrikaner zijn,* aan deze stranden mag wonen; en opdat er *niet meer nieuwe kleine handjes* in die graven mogen komen, bergen zij die reeds gestorven kleinen, met cyprestakken omkranst, in het heiligdom van hun hart, als de kleine offerlammen, die de verzoening

en de eenheid en de vrede, ja het Afrikanerdom der toekomst, hebben gekocht met hun levens.

* * *

En zo was bijna dat zwart verleden vergeten, toen de treurige gebeurtenissen van het jaar 1914 kwamen. Nu is het Afrikaner volk verdeeld—de 10 stammen gaan met Jerobeam en richten gouden kalveren op te Dan en Berséba, en de 2 stammen zuchten onder Rehabeams zware kleinste vinger, zo dik als Salomo's lenden. En zal de toekomst onverzoenlik, onherenigbaar gescheiden zijn? Zodat zelfs de wapenen menigmaal zullen moeten beslissen, en eindelik Jerobeams mannen gaan met Sanherib en eeuwigdurende Assyriese ballingschap, en de volgelingen van Rehabeam naar een Babyloniese gevangenschap voor zeventig jaren?

* * *

Niemand zal het zeggen—maar hadden wij toch Abrahams geloof, dat kinderlik-vertrouwend spreekt: ,,De Heer zal het voorzien" ! ! Zalig dat volk, zalig die mens, die kan zeggen, wanneer de beproeving komt: ,,Hoe duister ook mijn weg, hoe donker ook de nacht, die mijn leven omringt, maar de Heer zal voorzien—Jehovah-Jireh !"

Dan zal ook ons geloof triomferen, dan ook ons leven bekroond worden met een nieuwe ondervinding van Gods barmhartigheid en uitreddende liefde. O, Broeder, luister naar de stem van de Engel des Heeren in donkere dagen—luister naar vernieuwing van Gods beloften, als Gij getrouw zijt geweest.

Nog in onze dag zegt de Heer tot zijn kinderen, wanneer zij om zijnentwil zich opgeofferd hebben, om Zijnentwil geleden: ,,nu weet Ik, dat Gij godvrezend zijt, en mij uw dierbaarste niet hebt onthouden, daarom zal ik u zegenen op aarde."

* * *

Maar vraagt iemand, wat is het nut van deze geschiedenis voor Abraham—welke is de les, die voor hem en Izak te leren viel? Ik zal daarop antwoorden, maar eerst wil ik nog wijzen, *op het geheim van dat wondergeloof van Abraham.* En het lag hierin, dat het *Zijn God* was, die zeide: ,,Ga, offer uw zoon." Deze schone onderscheiding is alleen in het Hebreeuws bewaard.

Voorbeeld: De Heer heeft drie biezondere namen, o.m., in het Oude Testament.

,,Elohim", de schepper, die hemel en aarde gemaakt heeft, dan de naam ,,Jehovah", de verbondsnaam van God, als de nationale God van Israël, nu nog niet geopenbaard, doch later aan Mozes bij Horeb, zou geopenbaard worden, en eindelik ,,Ha-Elohim"—*de* of *zijn* God. Zijn er dan drie goden? Geenszins, maar gelijk God zich in het N. Testament geopenbaard heeft onder de drie namen van Vader, Zoon en Geest, of, misschien nog beter: gelijk de Heer Jezus verschillende namen draagt, en elke naam een biezonder karaktertrek van zijn veelzijdig wezen voor ons ,,ontplooit, zo heeft God zich in het Oude Testament vooral onder de namen ,,Jehovah", ,,Elohim", ,,Ha-Elohim" aan zijn gelovigen vertoond. De naam ,,vader" in het N. T. is de naam, de Godsopenbaring, waarin de zondaar niet meer ziet een vertoonde Rechter, een eeuwige heilige, ongenaakbare God, te hoog verheven boven het stof, zodat de ellendige zondaar, nauweliks om genade bidden mag, maar een liefhebbend wezen, dat zichzelf geeft, dat afdaalt tot de mens in zijn ellende staat, een vriend, een geliefde, die zijn zoon voor zondaars in de dood gaf, en nu voor eeuwig is de nederige, stamelende dank in aanbidding van de nederknielende millioenen!...... De naam ,,Ha-Elohim" van het O. T. komt overeen met de naam ,,vader" in betekenis van hartelik, kinderlik vertrouwen van de gelovige.

En nu staat in Gen. 22:1: En ,,Ha-Elohim"—dit is—de bekende God, *Zijn* God, (zijn vriend) zeide tot Abraham: ,,Ga, offer uw zoon". In andere woorden, die God, die hij dient en vreest, zegt hem deze zaak te doen, daarom moet ook het einde goed aflopen. Van ,,Ha Elohim" zijn God, die hem riep uit Ur, van zijn hemelse vader komend, kan deze eis alleen het doel hebben zijn geloof te louteren en dan te sterken, zijn leven te heiligen. Dit is dan het geheim van zijn sterk vertrouwen: deze God, mijn vriend, mijn leidsman door de jaren, en zich aan mij aan 't begin van deze beproeving openbarend onder de intieme naam van ,,Ha-Elohim", alsof Hij mij waarschuwen wilde, dat het alles maar schijn zal wezen, niet waarlik, niet in ernst, deze God zal ik vertrouwen, al eist Hij ook het onmogelike, want Hij is mijn vriend, mijn vader, mijn God, op de lange geloofsweg, temidden van zondige, afgoden aanbiddende volkeren. O, dit was Abrahams geheim, leren wij, Christenen, dat van hem !

* * *

En nu de les—God gaf hem dit bevel, opdat hij de liefde tot deze zoon van zijn lijf bevrijden zou van alle vleeselike eigenschappen, van alle eigenliefde, van alle zelfzuchtige smetten, opdat hij deze zoon voortaan zou liefhebben, niet meer als eigen vlees en bloed, maar alleen als het geschenk, de gave van God, als antwoord op vele gebeden. Abraham moest leren, en wij met hem, dat antwoorden op gebeden nimmer mogen worden besteed om het vlees te koesteren. Het is geestelik, ook al is het een zoon of dochter, en kan alleen als geschenk van God worden behandeld. Izaks opvoeding en toe-

komst zal met meer eerbied en heilige belangstelling worden vervuld.

Nog meer : In Izak beminne hij niet alleen zijn eigen bloed en zijn erfgenaam, maar in Izak berusten als Gods beloften—uit Izak zou zijn nageslacht komen—uit Izak zal eens de zegen derwereld-Messias komen; en nu wist hij, als Izak moest sterven, om nimmer meer te leven, dan zijn al Gods beloften vernietigd : daarom klemde hij zich vast aan de beloften Gods, in zijn donkere uren van beproeving, en zijn geloof werd niet beschaamd. Van nu af aan zou de kus heiliger, eerbiediger zijn, die hij zal drukken op Izaks voorhoofd, en meer zou hij waken en wachten over de zwakke jeugd en onschuld van zijn kind in een heidens land, waar hij omringd was door zonde van alle zijden.

Waarlik, die tocht van Berséba naar Moria zou niet geheel vruchteloos zijn in het leven van de oude patriarch, want elk mensenkind, hoe vroom en godvrezend ook, heeft gedurig behoefte aan nieuwe vermaning, berisping, opscherping in zijn leven. En Abraham had die vooral nodig na de geschiedenis met Hagar en later Hagar en Ismaël. Dus de les zou wel thuis komen, als de reize naar Moria volbracht was.

Doch ook voor Izak een les. Doordat hij zich gewillig liet binden op het altaar, gaf hij zijn natuurlik leven in de dood, om door Gods genade tot een nieuw leven op te staan. Op dat altaar werd hij geheiligd, ingewijd tot dat geestelik bestaan, dat voortaan zijn leven was—de christen van de oude dag—de volmaakste gelovige in de Bijbel; de jongeling, die bad in het veld, als zijn bruid kwam, de stille in den lande; de man, die zich om de vrede Gods liet bedriegen; die, als hij op ene wang geslagen werd, ook de andere toekeerde. En als de Filistijnen twistte over zijn putjes, die hij groef, dan gaf hij ze prijs aan de twisters, en hij begon maar weer nieuwe putjes te graven, totdat hij eindelik levend water vond, en door niemand meer gestoord werd, zodat hij thans kon uitroepen : ,,nu heeft ons de Heer ruimte gemaakt.''

* * *

En wat is nu de les voor en mij, T. H.? ,,Dat wij leren met Abraham, dat het niemand anders is dan ,,Ha-Elohim'', onze *vader* in Christus, die ons geloof beproeft, die ook ons roept op de eenzame weg van Berséba naar Moria. Dat die God zijn kinderen leidt langs donkere wegen, door diepe wateren, om hun geloof te koesteren, om hun leven te heiligen voor de hemel, doch Hij kan geen fout maken. Leer dan, mijn Broeder, in donkere dagen van uw leven, met die vader van alle gelovigen te spreken : ,,De Heere zal 't voorzien.''

En voel dan maar de hand, die u leidt—ja voel maar en druk maar die hand vaster, er zijn in die hand de merken van nagelen.

Kom, mijn Broeder, laat ons, Gij en ik, die ook met Hem gedronken hebben uit de beek, en die ook het bitter water van Mara kennen,—laat ons maar spreken bij het eeuwigheidslicht, ontstoken bij deze geschiedenis, met de vrome van alle eeuw : ,,Als ik maar weet, Heer, dat hier mijn weg door u wordt bereid.''......

En leren wij met Izak : dat de Heer ons brengt op het altaar, in de greep des doods, om onze ziel te redden van het zelf-leven, ons te bevrijden van het eigen-ik, het natuurlike en zelfzuchtige in ons; ja, zo verneemt Hij nog, op het Moria der beproeving in angst des doods, het leven van zijn gelovigen. Dit doet Hij van tijd tot tijd met de zijnen, zodra Hij merkt, dat hun leven te aards, te vleeselik wordt—dit doet Hij in wijder betekenis met elk mensenkind, dat Hij tot het geloofsleven roept. Aan de voet van Jezus' kruis op Golgotha legge elke Izak zijn leven neer, om als uit de dood, in een nieuw terug te keren, nu geheiligd, gewijd aan de Heer, als Izak, tot de dag van zijn dood.

O zalig wij, indien wij niet doof zijn voor de roepstemme Gods, die in de laatste tijd zo duidelik tot ons gekomen zijn—de bazuin van de engel Gods blaast over de wereld, en daar in Europa schijnen de geesten der duisternis losgelaten te zijn, en ook wij hebben reeds ons deel gehad; maar wat ons nog voor de deur staat, weet de Alwetende alleen. De toekomst is donker en dreigend. Indien het grote Duits-Turkse offensief, dat nu tegen het Suez-kanaal ondernomen wordt, ten gunste van de vijand uitvalt, kan niemand voorspellen wat de gevolgen voor ons zullen zijn : God weet alleen wat onze toekomst zal zijn !

Laat ons dan leven onder het besef van de ernstige tijden, waarin wij zijn, en die nog te komen staan, maar laat ons ook die heerlike troost vasthouden te midden van vreze en onzekerheid, dat ,,Ha-Elohim'' ons leidt, ons beproeft, ons vertroost.

O, dit woord brande nu in het hart van elk beproefd, verzocht, kind des Heren, en elk spreke in het geloofsvertrouwen der vrome vaderen :

Vader, onder al mijn noden, Vader, onder heil en straf, Vader, ook in 't rijk der doden, Vader, ook in 't zwijgend graf waar ik ooit verandering schouwe, Gij, o God ! houdt eeuwig stand : ook mijn straf rust op uw trouwe, sluimert in uw Vaderhand. Amen.

J. KUHN.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Januarie 1916.

Waarde Neef Willem,

Bij het schrijven van deze brief bedenk ik, dat we weer een nieuw jaar zijn begonnen. Op oude paden gaande, wil ik u en de uwen een gelukkig Nieuwjaar wensen, ofschoon ik die uitdrukking „gelukkig Nieuwjaar" in de mond van Christenen weinig gepast vind. Liever zou ik spreken van een „gezegend Nieuwjaar", omdat we dan er de gedachte aan verbinden, dat wij ons afhankelik voelen van God, de Albestuurder, de Vader in Christus.

Onder dat „gezegend" jaar begrijpen we allen ook een jaar van vrede onder de natiën, van voorspoed en zegen voor ons eigen natie, daar we toch zeker niet zo zelfzuchtig willen zijn om alleen voor ons zelven om een zegen te vragen. En verder denken we onder een gezegend jaar aan een tijd van genade en vreugde en welzijn der ziel in geestelike dingen. Dit laatste hebben wij zeer nodig. Er wordt ons wel telkens gezegd, dat we zo goed op stoffelik gebied vooruitgaan (wat ik evenwel niet kan zien) maar ik weet ook, dat de Heere Jezus zegt: „wat baat het de mens zo hij de hele wereld wint, en lijdt schade aan zijne ziele."

Bij het doorbladeren en doorzoeken van ons Gezangboek, om een gepast lied te vinden op Nieuwjaar voor de godsdienst, vond ik in Gezang 177, het zesde vers, dat aldus leest:

Mocht vooral ons hart van dank
Gloeien al ons leven lang!
Mocht voorvaderlike deugd
In de Nederlandse jeugd,
Met den Godsdienst, weer herleven! enz.

Dit gezang is gemaakt door A. van den Berg, geboren 1733, gestorven 1807, in leven predikant der Hervormde Kerk van Arnhem, een lid der Kommissie voor de Psalmberijming van 1773, een man dus, die een veelbewogen tijd in Holland heeft mede beleefd en ook oorlog en burger-oorlog heeft gekend. Uit dit vers blijkt duidelik, dat die onrust ook toen in Nederland, achteruitgang had gebracht in geestelik en zedelik opzicht, zodat het zeven vers van dit Gezang dan ook de bede bevat:

Schenk daartoe uw Geest, beheer,
Heer! dit volk, uw volk weleer!

Wij weten dit wel en de mens, die nu en dan eens boeken over geschiedenis leest, is volstrekt niet verwonderd er over, dat in Z. Afrika ook een geest van onkerkelikheid, ongeloof en ongoddelikheid is gekomen. Wanneer er bij zulke geweldige oorlogen als die nu gevoerd worden, zulke ongeestelike verschijnselen zich openbaren, is dit geen wonder, want in zulke dagen komt al wat laag en gemeen is in de mens, boven en wordt het dierlik-hartstochtelike openbaar.

* * *

Ik schrijf u dit, Neef Willem, opdat gij en ik en allen, die nadenken, mogen weten en verstaan, dat deze dingen over ons moeten komen en het ons niets baat, dat wij nu klagen over afval en achteruitgang. Het baat niets daarover te klagen, omdat wij deze toestanden niet hebben kunnen voorkomen. Daarom vind ik het ook zo dwaas, om deze treurigheid in ons land te wijten aan de leeraars of de ouderlingen der Kerk, alsof deze ze hadden kunnen en moeten voorkomen. Zij zijn niet bij machte de loop der wereld te veranderen, evenmin als het bij hen staat, om het kwade te voorkomen. Zij kunnen en moeten prediken door en leer en voorbeeld; protesteren tegen al wat ongoddelik en ongeestelik is: aankweken wat goed is en God behaagt, maar het is niet in hunne handen, om andere toestanden te scheppen. Waarom hen dan aangeklaagd, beschuldigd, belasterd?

Wij hebben dan ook deze treurige tijden van God te ontvangen als een beproeving en als een kruis. Voor ons zelven een beproeving, opdat het zal blijken, dat wij ons niet laten medeslepen door al die verwarringen en verwoestingen en dat wij ook niet zullen afwijken van ons geloof, al vallen ook velen af: Een kruis, omdat wij ons bedroeven over de afval van zo velen, die iets beters van zich hebben laten verwachten, maar zijn afgeweken van de fondament, waarop zij dachten, dat zij stonden.

* * *

Daar is nog een andere reden, waarom ik u dit schrijf, en wel deze, dat gij u toch niet moet laten vertellen, dat het nu met de kerk en den godsdienst klaar is, zoals sommigen willen zeggen. En mogen in het kerkelik leven, en in het godsdienstig gevoel van de mensen nu en dan schommelingen zijn: het kerkelik leven mag soms sterk, soms zwak zijn, het godsdienstig gevoel nu eens diep, dan weer oppervlakkig zijn, het kan niet dood gemaakt worden, door ongunstige omstandigheden, en de kerk valt niet, omdat er nu en dan een enkele ontevredene is, die niet meer naar de kerk komt of niets meer doen wil.

Wij mogen treurige tijden doorleven, er mogen enkelen afvallen, er kan zonde en ongerechtigheid toenemen, dit alles maakt noch de kerk, noch het koninkrijk Gods dood. Tegenover die afval en die treurigheid staat het feit, dat velen sterker worden en levendiger en deze zullen hun invloed ten goede ook veel sterker doen gevoelen.

Daarom, Neef Willem, word ik niet bang, al zijn er enkelen die zeggen : Oom Sarel, de kerk gaat dood, of Oom Sarel, deze of die heeft gezegd : ,,Hij is klaar met de predikanten, de ouderlingen en hij wil niets meer geven'', of Oom Sarel, het komt nooit meer recht, alle mensen schijnen ongeestelik te worden ! Laat er maar eerst weer vrede en rust komen, laat maar eerst weer de mensen gaan nadenken over zich zelven en dan zullen ze zelf wel zien, hoe dom ze deden, met de kerk te laten staan en hoe dwaas ze waren met te menen, dat God niet meer zorgde, omdat er wat verwarring was onder de mensen.

Eindelik is het niet minder goed, dat we eens leren, dat niet alle mensen, die bij een kerk behoren, ook geestelik leven hebben. We hebben tot nog toe altijd gezegd : deze gemeente telt zoveel lidmaten, een andere zoveel, enz., en we hebben gemeend, dat de kerk groot werd en sterk. Nu beginnen we uit te vinden, dat er onder die getallen zovele doden zijn, op wie we volstrekt niet meer kunnen rekenen, en dat de kracht van een kerk niet afhangt van het aantal lidmaten, maar van de geestelike toestand der gemeente. Eén geestelik man is voor de gemeente meer waard dan 100 doden en geestelozen. Wij hebben in de kerk in de laatste jaren gehad wat men kan noemen : ,,een gemengde menigte, die niets deed, die altijd kwaad zaad zaaide, en die het voortrekken hinderde, de vooruitgang belemmerde. Laat deze heengaan van ons. Laat ze gaan daarheen, waar zij behoren. Het achterblijvende zal daardoor sterker worden, zich beter aaneensluiten en dus ook kracht uitoefenen.

Ik beschouw dan ook, Neef Willem, de moeilikheden waarin de kerk leeft nu, als een oordeel, dat over haar komt en dat door de hevige beroeringen, het kaf van het koren gaat scheiden. En ik meen, dat ik ook de troost van alle gelovigen en Gods kinderen !

Met vele groeten,
Uw Oom,
SAREL.

KRONIEK.

Het is niet hier de beste gelegenheid om een histories overzicht te geven van de Hervorming, die wij met dankbaarheid herdacht hebben op 31 Oktober, maar enkele gedachten in verband met die gedachtenis kunnen nuttig en leerzaam zijn.

Als wij iets vieren, moet daar een reden voor zijn en als wij voor iets danken, moeten wij ook dankbaarheid gevoelen. Pas nu deze twee eenvoudige beginselen toe op onze herdenking van 31 Oktober 1517.

Nog twee jaren en het is vierhonderd jaren sedert Luther zijn 95 stellingen tegen het Pausdom en de praktijk van de aflaat op de deur van de kerk te Wittenberg aanplakte. De beginselen, waarvoor hij opkwam, waren in de eerste plaats de erkenning van het volkomen verlossingswerk van Christus en dat de mens dus alleen door het geloof gerechtvaardigd wordt voor God, zonder werken der wet; en in de tweede plaats de vrijheid van geweten om God te mogen dienen volgens Gods Woord zonder andere Middelaar dan Jezus Christus alleen. Deze beginselen hebben doorgewerkt en een geweldige invloed gehad over de gehele wereld, en wij hebben dan ook grote reden tot dankbaarheid, dat wij de vruchten mogen genieten van dit grote werk, dat God in de wereld gedaan heft door de Kerkhervormers. De vraag of wij ook dankbaarheid gevoelen hangt af van de vraag of wij deze beginselen ook in ons eigen leven hebben opgenomen en nu daarmee leven.

Er zijn in deze tijd nog vele tekenen, die wijzen op een gebrek aan geloof in het volkomen verlossingswerk van Christus bij vele Christenen. Wij hebben nu niet meer de leer van de goede werken, gevuld, alsof dit niet voldoende of onvolkomen geweest was, maar wij hebben een neiging om op andere wijze Christus te kleineren, nl. door onze troost te zoeken bij de wereldse dingen, door mensverheerliking, en zelfvergoding, minachting van Gods werk, en vertrouwen op eigen wijsheid en verstand en goedheid.

Wie dit gevoelen heeft, kan natuurlik niet zoveel dankbaarheid gevoelen, omdat hij niet ondervonden heeft, hoe groot de troost is voor een bekommerd zondaarshart, om met al zijn noden, strijd en verzoeking te mogen gaan tot de Hemelse Vader en vergeving te ontvangen, rust voor de ziel en kracht tot deugd.

Wie niet geleerd heeft tot God te komen als een kind en Gods geest in zich te laten werken, vraagt met verwondering, waarvoor een Christen zo innig dankbaar is, maar wie door Christus in God zijn Vader gevonden heeft, viert met een vol hart gedachtenis van de grote werken Gods.

Als wij met recht Hervorminsgdag willen vieren, moeten wij ervaren hebben, dat wij door Christus zijn vrijgemaakt van de banden der zonde, waardoor onze gewetens gehouden waren en gekomen zijn tot de geestelike vrijheid, die ons deel wordt, wanneer onze wil is omgebogen, om te willen wat God wil en wij dus niet meer door vrees voor straf, of door de bedreigingen der wet, of de tuchtmeester der plicht moeten gedwongen worden om goed te doen, maar gedrongen door de liefde van Christus ,,uit de liefde het goede werken.''

Moge deze vrucht van de Hervorming door Gods

geest bij ons gevonden worden, dan zullen zij voorbeelden zijn voor anderen en kunnen medewerken aan de komst van Gods Koninkrijk met al de krachten en gaven, die Hij ons toevertrouwd heeft.

. L. E. B.

KORRESPONDENTIE.

Geachte Redakteur,

Uw schrijven, gericht aan de Kerkeraad der Nederduits Hervormde Kerk, heeft mijn aandacht getrokken. Alweer moet u de leden van onze Kerk komen smeken om toch een bijdage te geven voor 't fonds van hulpbehoevende zoons van onze gemeente die zich geroepen gevoelen om voor de Kerk opgeleid te worden.

Het schijnt me of de belangen van onze kerk alleen rust op de schouders van de Eerwaarde Leeraars Di. Brandt en Van Belkum. Zij moeten voor alles zorgen: dat er geld is voor de behoeftige Studenten; voor de Hervormer, enz. Wij gemeente leden storen ons daar eenvoudig niet aan. Het is of de leeraren en de gemeentes niets met elkaar te doen hebben. Wordt de 2/6 gevraagd, dan zegt men: ik zal niet betalen voor de opvoeding van iemand anders kind. Foei, is dit een antwoord van een Kristen. Dat geld is ons offerande aan de kerk. Wanneer we op een algemene vergadering besloten hebben om een ieder z'n 2-6 per jaar getrouw te geven dan is het absoluut onze plicht dat te betalen zo niet, dan zijn we leugenaars en steelt geld dat ons niet toekomt. Het is beter om geen belofte te maken als we het zo willen volbrengen. Als de leden van onze kerk niet meer belang vond in deze zaak, zal het nog lang duren voordat we die eer mag hebben om onze eigen kweekschool op te richten. Volgens het schrijven van Ds. Brandt waren ze gedwongen om hulp te weiger aan 'n paar scholieren omdat zij nog geen matrikulatie-eksamen gedaan hebben. Die jongens hebben besloten zich op te offeren voor de dienst des Heren maar wegens finantiele tekortkoming moeten ze het opgeven. Wij zijn kort aan predikanten en er zijn 'n paar zoons die opgeleid wenst te worden maar die willen we niet helpen. Als de Hervormde Kerk zijn zoons zo aanmoedigd; wel, dan hebben we binnen kort geen leeraar meer over.

We moesten reeds van elders leeraren beroepen, zo krijgen we niet de Hervormer die waarachtig zijn plicht van onze kerk gevoelt. Het is door een of ander reden dat zo'n leeraar aanneemt. Onze Kerk wordt zo zachtjes aan ondermijnt, een van die dagen smelt hij weg. Dat zou een priem in 't hart zijn voor hen die zovele jaren eraan gearbeid hebben. Zal u dat toestaan, Hervormer? Wij leden van een van die oudste en zuiverste kerken van Holland. Ik geloof niet, dat er een is die dat zo wil. Laat ons nu elkeen zijn plicht doen. Wij kunnen het gemakkelik doen en God zal ons zegenen. Alle beetjes helpen. Laat iedereen naar zijn vermogen geven. Als iemand met aandacht gelezen heeft, wat oom Sarel schreef over gierigheid, dan zal hij zeker zijn deel in deze zaak doen. Wij geven zoveel geld voor ons vermaak, laat ons nu voor deze zaak ook iets geven. Het is zo'n kleinigheid, we zullen daardoor in het leven niet te kort schieten. We moeten slechts leren om te geven. Het is te hopen, dat de dag spoedig zal aanbreken, dat we niet gedwongen moeten worden om iets voor de Kerk te geven, maar dat we het moeten beschouwen als een eer, en maar te begerig zijn om iets te mogen geven.

Het is een algemene klacht in Zuid Afrika, dat de leden van een Kerk te hoog zijn om geld te geven voor de Kerk. Het komt, omdat we niet geleerd worden van jongs af geregeld onze bijdragen te geven. In de dagen van het Joodse volk leefden de Kerkdienaren van vrije giften, maar ik vrees, als onze dienaren vandaag er van moeten leven, we ze allen op straat bedelende zullen vinden of in de politieke boot gaan roeien. Abel heeft van zijn beste lammers geofferd. Zo zien we, dat de voornaamste zaak in ons leven, wat betreft 't materialisme, we getrouw moeten bijdragen ten einde te kunnen voorzien in de behoefte van de Kerk.

Bij gelegenheid van Nachtmaal is het op te merken, dat welgestelde mensen slechts één ,,tiekie'' in 't zakje doen, net alsof ze niet meer mogen geven, of omdat een arme misschien net een ,,tiekie'' in gooit. Als iemand zijn God en zijn Kerk wil afschepen, dan is het beter dat hij niets geeft en het openlik doet. We kunnen God niet bedriegen, eendag zal Hij ons oproepen om rekenschap te geven van onze rentmeesterschap. Dan zal de gierigaard bedroefd moeten omdraaien, zijn geld zal hem niet bij God aangenaam maken, zoals bij de wereld. Die veel heeft, van hem zal ook veel geëist worden. Hoe gemakkelik is het toch om goed te doen, waarom doen we het dan niet. De Heer heeft de vrije gever lief. Begint nu om voor u een schat te verzamelen in de Hemel.

Lezer, denk toch er aan, welk een eer is het voor ons Hervormres, als we ook mogen zeggen: Dit is nu een predikant die we zelf hebben laten opleiden, we kunnen nu veel van hem verwachten, en hij voelt zijn obligaties tegenover de Hervormde Kerk van Zuid Afrika. Welk een gedachten; wie zal zo flegmaties zijn en niet een spontane vreugde in zijn hart gevoelen. Wij Hervormers zijn niet armer en

zwakker dan de ,,Verenigers'' en Gereformeerden'', waarom kunnen we ook niet onze eigen kweekschool oprichten en onze eigen professoren aanstellen.

We hebben nu lang genoeg voor de regering of betere tijden gewacht. Waarom moeten we altijd anderen in de ogen zien en smeken om hulp. Waarlik, we gaan leemte aan zelfstandigheid en eigen wil. We moeten nu die breuk helen en dadelik die zaak met moed aanpakken. Er is geen vooruitgang omdat we maar zitten te suffen en wachten. De dag zal nooit aanbreken als we niet beginnen. Als daar maar net eerst een begin komt, zal het wel voortgaan. Dan zullen we beginnen meer belang in de zaak te stellen, want we zien het werk en de vruchten. Het is onnodig om langer te wachten met onze kweekschool. We hebben voldoende bekwame leeraren en kunnen nog 'n paar van Holland krijgen, genoeg lidmaten, genoeg verstand en wel genoeg geld ook.

We moeten onze kweekschool hier oprichten. Waarom moeten onze studenten altijd naar Holland gaan? Gewoonlik gaan ze hier weg na ze gemartikuleerd zijn; ze denken dan, dat ze iets kennen, maar vinden dan uit, dat ze nog niets kennen. Wat kunnen we ook anders verwachte nvan zo'n verrotte eksamen-systeem, zoals we die hier hebben. Onze vriend moet daar dan meer dan vier jaar blijven; hetgeen hard is voor een Afrikaner om zolang van z'n land weg te blijven. Versta me goed, ik ben niet onder de indruk, dat we geen studenten moeten sturen naar Europa, wel zeker, maar eerst wanneer ze behoorlik en met plezier van hun kolleges kunnen profiteren, en niet zoals slaven moeten werken om gauw toch in een paar jaar te mogen klaar komen, ten einde weer terug te keren.

Mijn opinie is, hier moet de kandidaat klaar studeren voor predikant en dan naar Holland gaan voor een paar jaar voor algemene ontwikkelnig en zo hij verlangt, promoveren in theologie of de letter.

Ik hoop en vertrouw, dat elke Hervormer deze zaak zijn ernstige overweging zal schenken. Help de Leraren in hun edel werk, zodoende zullen ze aangemoedigd worden.

Hartelik dank voor opname.

A. H .V.

Pretoria.

KORRESPONDENTIE.

Krugersdorp ,1. Januarie 1916.

Waarde Redakteur,

Met het oog op de betreurenswaardige toestand van ons kerkblad ,,De Hervormer'', wens ik binnenkort een traktaatje uit te geven in 't belang van ,,De Hervormer'' en van onze Kerk. Ik vraag u, en elkeen die de belangen van onze Kerk op het hart draagt, om de voorbidding om de zegen des Heeren daarop (aan Godes zegen is alles gelegen) en ook ondersteuning ter verspreiding, opdat er niet één Hervormer gevonden wordt die het niet te lezen krijgt, en moge de Heere geven, dat elkeen onzer het moge lezen en wat voor ons tot nut is in ons op te nemen, en als een hemelse gezicht te beschouwen en die ook gehoorzamen, tot zijn eer.—Amen.

De uwe,

D. MOLLER.

DOODBERICHT.

Heden overleed mijne geliefde vrouw in de leeftijd van 36 jaren.

H. J. L. Th. ROORDA.

Johanesburg, 11 Januarie, 1916.

